

ID **Slovak (Slovakia)**
1 Michail Petrovič Arcybašev
2 Žena
3
4 Moja manželka bola vysoká, krásna a dobre stavaná žena.
5 Kým sa nevydala,
6 chodila neustále v maloruskom kroji a bývala v prázdninovom sídle, bol to
7 starý, drevený dom,
8 obklopený hustým, višňovým sadom. Často spievala krásne, no smutné
9 ukrajinské piesne
10 a rada si do svojich čiernych vlasov zapletala tie najprostejšie červené a žlté
11 kvety.
12 Za sadom tohto domu, v ktorom bývala spolu so svojim bratom a jeho
13 rodinou, viedla
14 železnica, ktorej násyp bol vysoký a neobyčajne rovný, zospodu bol posiaty
15 repíčím a z vrchu rovnomerne zasypaný pieskom, ktorý sa pri mesačnom svite
16 belel
17 ako belasá krieda.
18 Jej brat bol veľký, žlčovitý, plešatý človek s padnutým bruchom, zväčša chodil
19 v žltom,
20 plátenom obleku, ktorý mal vždy prepotený, najmä v podpazuší, a celkovo ma
21 nemal rád, a práve to bol dôvod, pre ktorý som do ich domu
22 nikdy nechodil.
23 Preto ona prichádzala za mnou cez višňový sad,
24 po násype, do úzkeho bieleho brezového hája.
25 Už z diaľky bolo vidieť jej vysoké a pružné telo,
26 ktorého jemná silueta bola akoby vyrezaná do nekonečne širokého a hlbokého
27 neba,
28 zasypaného zlatými, belasými a červenými hviezdčkami, ktoré z ďaleka
29 zalievalo ploché a chladné svetlo mesiaca.
30 Za násypom v hustom, čiernom priam hrôzostrašnom tieni stáli nehybne, no
31 ladne, tenučké pne briez a od zeme sa mlčky t'ahala vysoká
32 vlašná tráva.
33 Ja som ju čakal v jasnom belasom tieni tohto hája plný strachu a zároveň
34 radosti.
35 A keď sa na nebi, vysoko nado mnou, objavila tá známa silueta,
36 liezol som jej naproti a šmýkajúc sa po mokrej tráve, som jej podával ruku.
37 Obaja
38 sme doslova padali a pri tom, ako sme sa snažili zísť dolu, sme tou silou
39 rozháňali hustý vzduch,
40 ktorý nám strapatil vlasy a šumel v ušiach. V tom okamihu, ako sme vtrhli do
41 šera a tíšiny hája, naše telá akoby stuhli a zaborené po kolená v tráve sa
42 silno, no rozpačito tislí
43 k sebe.
44 Skoro vôbec sme sa nerozprávali, no nám sa ani nechcelo rozprávať.
45 Všade naokolo bolo ticho a vo vzduchu sa vznášala

35 zvláštna, tajomná vôňa, taká, z ktorej sa človeku krúti hlava,
36 všetko akoby odrazu zmizlo a ostala len spaľujúca, priam dych vyrážajúca
slasť.
37 Cez tenký, suchý materiál som cítil, ako sa jemne chvelo a zároveň bálo
38 to mladé, silné, pružné a nežné telo, vychutnávajúce si tú rozkoš, ako sa
poddávala
39 a kĺzala, z pomedzi mojich vlažných prstov, tá okrúhla a mäkká hrud'.
40 Kúsok od
41 mojej tváre som v tej tme videl spod jej mihalníc privreté, akoby nič
nehovoriace, no
42 slabo a tajomne iskriace oči.
43 Tráva bola mokrá, a tak
44 kropila chladnou, no príjemnou rosou nahé telo,
45 ktoré bolo na tom sviežom vzduch tak zvláštne horúce.
46 V tom okamihu sa akoby na celý háj rozoznel
47 oslavujúci tlkot našich srdc a nám sa zdalo, že na celom tom nekonečnom
48 a obrovskom svete nie je nikto okrem nás, a preto nik nemôže prísť medzi tie
túliace sa k sebe brezy, do tých nočných tieňov, vlažnej trávy a omamnej
49 vône, vlhkého, hlbokého lesa
50 a vyrušiť nás.
51 Čas plynul kdesi mimo nás a všetko bolo naplnené
52 jediným spaľujúcim, nevysvetliteľne prekrásnym, mocným a smelým
pôžitkom zo života.
53 Potom ako sa nebo začalo vyjasňovať, tma pod brezami sa stávala
54 priehľadnou a bledou. Mesiac tíško vyšiel ponad násyp, jeho
55 bledé a tajomné svetlo sa kde-tu dotýkalo tmy a bledými škvrnami pestrilo
56 pne tenučkých briez, vrhalo ich prepletené tiene na mokrá trávu.
57 Po
58 násype, čiernom ako uhoľ, sa prehnal dlhý čierny vlak, ktorého popretfhané
chumáče hustého dymu razom zakryli mesiac
59 a pokryli háj, násyp a hviezdy.
60 Zem sa triasla a dunela, čosi drsné a tvrdé ako oceľ škrýpalo či rinčalo a dolu v
tichom háji sa
61 slabo a bojzливо chveli tenučké
62 vetvičky briez.
63 Keď vlak v diaľke utíchol a dym sa pomaly strácal v hmle, ktorá predchádzala
svitaniu, pomáhal som jej vyjsť na násyp,
64 pričom ja sám som sa premáhal, aby som sa udržal sa na veľmi vysilených
65 nohách.
66 Úplne hore však vyšla sama a ja som stál asi o krok dozadu pozerajúc na ňu
zdola
67 a blízko mojej tvári som počul šušťanie a cítil vôňu pokrčených suknií.
68 Usmievala sa tak
69 hanblivo, no zároveň slávnostne a po celý ten čas sme si niečo šepkali, keď
odišla
70 po násype, obliata súčasne mesačným svetom, ktorý bol už nízko nad obzorom,

a začínajúcim východom slnka,
71 ešte dlho sa mi zdalo, že všade naokolo znie jej hlas a cítiť jej
72 nepokojnú a prenikavo zmyselnú vôňu.
73 Ešte dlhý čas som sa za ňou díval, a potom som odišiel po násype, robiac dlhé
kroky
74 silnými nohami, pričom som ľahko a zhlboka dýchal a usmieval sa v ústrety
novému dňu.
75 V mojom vnútri všetko spievalo a ťahalo sa niekam s neprekonateľne
živou silou.
76 Mal som chuť
77 zamávať rukami, zakričať, udrieť z celej sily do zeme a zdalo sa mi
78 zvláštne a smiešne ustupovať z cesty vlakom, ktoré som stretol po ceste, s ich
mŕtvymi ohnivými očami,
79 s ich dunením a pískaním.
80 Východ slnka sa rozhorel pred mojimi očami vlnou radosti, ktorá zachvátila
celé nebo
81 a moje vnútro zaplnil mocný, dojemný a ušľachtilý pocit.
82 II.
83 V tom čase som pracoval na jednom veľkom obraze, ktorý som mal
rád.
84 Ale s ňou
85 som sa o ňom nikdy nerozprával, vlastne som sa s ňou vôbec
nerozprával o svojom živote.
86 V
87 mojom živote bolo veľa veselého, nudného, ťažkého, no tiež radostného, ale
najviac zo všetkého
88 bezvýznamného, všedne nezaujímavého: jedol, pil, spal som, šatil sa
89 a pracoval, mal som priateľov, s ktorými som sa cítil slobodný,
90 prostý, a to všetko bolo také všedné a prirodzené.
91 Ale ona bola taká krásna, nepokojná a tajomná a ja som ju potreboval
92 takú krásnu a tajomnú, ktorá sa nepodobá tým ostatným: ona mi mala dať to,
93 čo som nedokázal nájsť vo svojom zvyšnom živote.
94 A tak v mojom živote, podobne ako deň a noc, vznikli dva paralelné svety,
95 a hoci oba tvorili plnohodnotný život, neboli navzájom prepojené.
96 III.
97 Zosobášili sme sa v malom, tmavom vidieckom chráme v prítomnosti svedkov,
ktorí boli pri obrade
98 nevyhnutní.
99 Nad manželstvom som nerozmýšľal a ona na ňom netrvala,
100 trvali na ňom iní a my sme im neodporovali, pretože sme to prijali ako niečo
101 čo sa v našej situácii patrí.
102 No v predvečer svadby mi bolo akosi ťažko, strašne a
103 sklúčujúco.
104 V chráme bolo ponuro a všetko sa tam nahlas ozývalo.
105 Pop s žalmistom čítali a spievali niečo,
106 čo mi bolo cudzie a nezrozumiteľné.

107 Bolo zaujímavé a trochu zahanbujúce
108 zvláštne a nepríjemné uvedomovať si, že toto všetko pravdepodobne navždy
celkom vážne, dôležito a skutočne
109 zmení môj život, tak tajomne, ako to vie len smrť,
110 či život.
111 Keď som sa pokúšal nahovoriť si to, nevedomky som sa usmieval, no bál som
sa,
112 že tým úsmevom urazím ostatných.
113 Manželka bola ako vždy krásna, driečna a nežná,
114 stála vedľa mňa a namiesto obyčajného, prostého a pestrého kroja mala na sebe
115 šedé, ťažké, dlhé šaty.
116 Videla sa mi takou krásnou,
117 tajomnou, a tak príjemne blízkou, ale niekde hlboko vo mne bolo čosi zvláštne,
118 nechápajúce a nepriateľské.
119 Bolo mi nepríjemne, keď som ju mal pobožkať pred ostatnými,
120 no s akousi chladnou zvedavosťou som cítil, že jej pery sú horúce a
121 mäkké.
122 Po obrade sme všetci spolu prechádzali po veľmi hlučnej ulici.
123 Jej brat,
124 ktorého mi prišlo nepríjemné a nevhodné pobožkať, keď nám po obrade
gratuloval, navrhol, aby
125 sme si ešte všetci spolu vypili čaj v nejakej reštaurácii. Všetci súhlasili, hoci
nie preto, že by ich ten nápad potešil, ale preto, že to brali ako niečo, čo
126 sa to v deň ako je tento patrí.
127 My s manželkou sme šli ruka v ruke vpredu a napriek tomu, že
128 sme sa hanbili, bolo príjemné, že sme išli vedľa seba, túliac sa jeden k
druhému pred ostatnými.
129 Zatiaľ čo sme išli, laktom som pod šedými, tvrdými šatami cítil to známe,
130 živočišne mäkké a teplé telo, ktoré bolo ešte teplejšie pod napnutým, chladným
131 materiálom, a ja som sa márne pokúšal sústrediť sa, dookola mi po rozume
chodila len jedna myšlienka:
132 "Ale veď je to už tak:
133 ona je moja žena... žena... žena".
134 Snažil som sa vysloviť to slovo rôznymi spôsobmi, aby som našiel ten správny
tón,
135 pri ktorom bude znieť ako veľký a tajomný symbol.
136 No aj tak to slovo znelo
137 ako hociktoré iné, prázdne a ľahko.
138 V hoteli sme si prenajali salónik, pili zlý čaj a jedli
139 akési bonbóny.
140 Nemali sme sa o čom rozprávať a všetko pôsobilo tak zvláštne, akoby
141 sa okolo nás nedialo nič neobvyklé, hoci sa v našom živote dialo to,
142 čo ešte nikdy predtým.
143 Potom, keď sme šli v takmer prázdnom vagóne miestneho vlaku, hádali sme sa
pri hluku kolies pre isté príslovie,
144 ktoré sa mi aj tak videlo strašne hlúpe,

145 ale jej bratovi a študentovi, ktorý bol jeden z družbov, zase múdre a výstižné.
146 Manželka iba počúvala a mlčala, ale jej oči v tom pološere silno žiarili.
147 Mne sa zdalo, že ja a študent sa vôbec nehádame preto, že by nás to príslovie
zaujímalo, ale
148 zápolíme v tom, kto z nás bude pred ňou pôsobiť dômyselnejšie, a ja som jasne
videl, že to isté si myslí aj ona a
149 lichotí jej to.
150 Cítil som sa potupne a zvláštne, že sa teraz môže
151 správať rovnako k nám obom.
152 Ona potom vstala a vyšla na platformu, a hoci som
153 chcel ísť za ňou, čosi vo vnútri ma zastavilo.
154 Asi preto, že všetci
155 čakali, že vstanem a pôjdem, pretože "sa to tak patrí".
156 U jej brata sme si opäť plánovali vypiť trochu čaju, no iný študent, veselý
157 a jednoduchý, mladý chlapec, namiesto toho vytiahol vodku.
158 Ja som v tom čase pil málo a nerád, no napriek tomu som sa vodke veľmi
159 potešil, smial som sa, pil a zajedal nie práve najchutnejším sledom.
160 S
161 ženou mi bolo trápne hovoriť a ona si aj tak sadla povďaleč.
162 Občas som sa však na ňu nenápadne
163 pozrel, a v tej chvíli sa mi zdalo nepochopiteľným, ako v mojej prítomnosti
môže sedieť
164 tak pokojne a sebedovomo a pozerat' sa na všetkých a necítiť hanbu
165 za to, čo sa medzi nami udialo v háji.
166 Taktiež sa mi zdalo, že ma študent kvôli nej nenávidí, preto
167 som sa cítil napäto, akoby som bol medzi nepriateľmi, ktorých sa musím báť a
168 nenávidieť ich.
169 Keď študent z nejakého dôvodu spomenul šermovanie, povedal som, že
170 celkom dobre šermujem.
171 Iný študent, ktorý sa na tom smial, nám priniesol dve plechové detské šable a
172 ponúkol, aby sme si to vyskúšali:
173 - No tak... dotknite sa jeden druhému nosa!
174 Stáli sme na úzkom a nepohodlnom mieste medzi stolom a divánom a
prekrížili sme
175 svoje šable, ktoré slabo a zúfalo cingali.
176 Žena sa postavila, aby nám
177 uvoľnila miesto, a vtedy som v jej očiach opäť zazrel tú živočíšnu
zvedavosť.
178 Odrazu
179 ma zachvátil strašný, neprekonateľný hnev a nenávisť k študentovi a vďaka
jeho tvári,
180 ktorá rýchlo zbledla, som pochopil, že aj on ma nenávidí a bojí sa ma.
181 Zdalo sa, že
182 si to všimli aj ostatní, pretože švagrova manželka vstala a zobrala nám šable.
183 "Ešte si oči vypichnete" - povedala a hodila šable
184 za skriňu.

185 Švagor sa zvláštne chichotal, študent mlčal, ale žena mala samolúby a
186 falošný výraz tváre.
187 V noci žena odišla do svojej izby, ostali sme len my, teda ja a dvaja študenti, a
rozhodli sme sa, že prespíme
188 v tej izbe na zemi.
189 V tme som opäť začal premýšľať, prečo sa moja manželka necíti trápne za to,
190 čo sa medzi nami stalo v háji?
191 Prečo to malo byť tajomstvo?..
192 Alebo to, čo sa medzi nami stalo, nie je vôbec nič
193 hanebné, ale správne, alebo je ona nehanebná, bezočivá a nemravná?
194 Ak je to správne, tak prečo to všetci robia potajme a načo sme sa potom
zosobášili; no ak je to
195 zlé, tak to znamená, že je nemravná a padlá, a načo som sa s ňou potom oženil?
196 Prečo si mám myslieť, že to teraz nezačne robiť tajne za mojím chrbtom, tak
ako to predtým tajila pred ostatnými,
197 a nebude sa oddávať iným, tak ako sa oddávala mne?..
198 Keď ešte nebola mojou ženou a obaja sme ešte boli absolútne slobodní,
199 páčilo sa mi, s akou voľnosťou a smelosťou sa mi oddávala,
200 pre život a lásku bola odhodlaná spraviť všetko.
201 Vtedy som vôbec nerozmýšľal nad tým, že tak isto príjemne,
202 strašne a zaujímavé jej môže byť s hociktorým mužom, ktorý
203 ma môže nahradiť.
204 Netýkalo sa ma to, ako sa ma teraz netýka slobodný let vtáka,
205 ktorým sa nadchýňam.
206 Ale teraz, keď sa stala mojou manželkou a vstúpila do môjho
207 života, vzala si ho a mne oddala ten svoj, ma to začalo desiť,
208 pretože by to bolo absurdné, všetko by to zadlávilo, stratil by sa akýkoľvek
zmysel toho,
209 čo sme spravili a čo sme sa snažili považovať za veľmi dôležité.
210 Celú noc som sa snažil nezaspať.
211 Bolo mi teplo a ťažko z ťažkého,
212 surového a dychtivého pocitu, že stačí, aby som zaspal a
213 ten študent vstane a bude sa zakrádať k mojej "žene".
214 Niečo ako nočná mora
215 horelo v mojej hrudi a hlave, zdalo sa mi, že žena nespí za zamknutými
dverami,
216 ale na niečo potichu a podlo čaká.
217 Cítil som, že sa hlavou ponáram do akejsi špiny, pustoty,
218 hnsu a uvedomoval som si, že je to neprípustný, absurdný a odporne zničujúci
219 pocit, ktorý akoby ani nebol môj, ale prišiel odniekiaľ ako zlý sen,
220 ako dym, ktorý ma zabíja, dusí a ničí.
221 "To sa nemôže stať... to tak predsa nemôže byť, nie!..
222 - snažil som sa presvedčiť
223 samého seba, ale nevedel som, prečo by nie.
224 IV
225 Bolo pre mňa zvláštne a ťažké uvedomiť si, že už nie som sám, že každé moje

226 slovo či skutok zanecháva stopy na druhom človeku, ktorý vidí,
227 cíti a myslí si niečo celkom iné a celkom inak ako ja.
228 A tak už od prvého dňa zmizlo všetko to krásne, tajomné a silné, čo
229 nám predtým dávala nočná vášeň.
230 Tisíc jednotvárných a drsných maličkostí sa vynorilo odniekiaľ ako beztvárá
masa
231 a spravilo všetko nepekným, obyčajným a bezvýznamným.
232 Prvýkrát v živote som sa hanbil za to, čo predstavovalo "ja": hanbil som sa za
svoju
233 biedu, za záujem o nemravné stránky života, za mrzké
234 odchody, dokonca som sa hanbil obliekať sa pri manželke.
235 Staré prádlo, náhodná nevoľnosť,
236 vyšúchané, zamastené sako, to malé miesto, ktoré som zaujímal
237 v spoločnosti všetko bolo natoľko plytké, že to bez stopy ničilo ten krásny a
silný
238 obraz, ktorý predtým vytvorili v jej očiach noc, háj, mesačný svit, moja sila a
239 vášeň.
240 Aj manželka odrazu akosi upadla, oťažela a zovšednela.
241 Po troch dňoch
242 bola pre mňa už takou samozrejmovou a obyčajnou, ako hociktorá žena
243 v inom dome, či na ulici, dokonca ešte viac.
244 Ráno, keď bola ešte neumytá a neučesaná, sa mi jej tvár
245 zdala ešte škaredšou, nosila žltú blúzku z prírodného hodvábu, na ktorej jej
pod pazuchami ostávali
246 mokré fláky, také ako na saku jej brata.
247 Veľa jedla a jedla
248 nepekne, no dala si na tom záležať, ľahko sa rozčúlila, alebo sa začala nudiť.
249 Ja som musel robiť to, na čo som doteraz nebol zvyknutý: kopu drobných a
dôležitých
250 vecí, no nie tak ako sa to páčilo mne, či ako som to pokladal za potrebné pre
seba, ale
251 tak, ako to bolo potrebné pre nás oboch, pre dvoch absolútne
rozdielnych ľudí.
252 To
253 bolo možné len pri zrieknutí sa všetkého, čo bolo doteraz iba moje, a počet
vecí, ktorých som sa musel vzdať,
254 každým dňom narastal, zatiaľ čo veci, ktoré som chcel vo svojom živote
spraviť alebo vyskúšať
255 sa zmenšovali.
256 Usadili sme sa v meste, do menšej, nami zariadenej izby, ktorá
257 bola čistá a všetko v nej malo svoje miesto, a preto každá stolička, či posteľ
hovorili
258 prostým a nudným jazykom o dlhom monotónnom živote.
259 Žena otehotnela.
260 Keď mi to oznámila, najviac zo všetkého ma zarazilo samotné slovo,
261 také hrubé, ťažké, nudné a neodvolateľné.

262 Na povrch každodennosti vyplávalo ešte viac maličkostí, ktoré postupne
263 neboli maličkosťami, pretože dotieravo a mocne ako zákon bili do očí a
264 vyžadovali úplnú pozornosť, napätie duševných síl, a takým spôsobom si
podmaňovali naše životy.
265 Keď som bol sám, nebál som sa o seba, keď mi niečo chýbalo - šaty,
266 jedlo, byt; mohol som kamkoľvek odísť, hoci aj v nocľaháreň, hľadať si niečo
pomimo,
267 mohol som premôcť ťažkosti biedy humorom či bezstarostnosťou a napriek
tomu som sa vždy cítil ľahko
268 a slobodne, žil som bez akýchkoľvek obmedzení; ale teraz, keď sme dvaja, už
nebolo možné ani
269 ujsť, ani zabudnúť, ale nech by sa dialo čokoľvek, musel som sa
270 starať, aby všetko "bolo", už som sa nemohol len tak pohnúť z miesta, bolo to,
akoby som
271 do zeme zapustil korene.
272 Ako slobodný som mohol pokojne trpieť, no
273 nemožno bolo s pokojným svedomím vedieť, že trpí druhý človek, ktorý mi je
drahý a
274 je so mnou spojený na celý život.
275 A ak by aj bolo možné zabudnúť a odísť, už
276 by to nesprevádzal pocit ľahkosti, ale krutosti.
277 Nech som bol kdekoľvek a robil čokoľvek,
278 všetky tieto maličkosti šli bezprostredne so mnou a dávali o sebe vedieť každú
minútu,
279 dotieravo kričali do uší a napĺňali moju dušu smútkom a strachom.
280 Dni ubiehali.
281 Ľúbil som svoju ženu a ona ľúbila mňa, no už novou, pokojnou,
282 nezaujímavou láskou majiteľa, ktorá bola už viac o naliehavosti a
283 oddanosti ako o vášni a sile.
284 Niekedy bolo dokonca zvláštne
285 spomenúť si, že všetko "toto" vzniklo len a len z vášne.
286 Zatiaľ čo
287 my sme rozmýšľali, cítili a robili všetko, čo sme pokladali za dôležité a
288 všetko to sa javilo životom, ktorý nás znepokojoval, tešil, alebo mučil,
tehotenstvo ženy
289 išlo svojou vlastnou cestou, pevne stanovenými zákonmi, ktoré nezáviseli od
nás, no zaujímalo čoraz
290 väčšie miesto v našich životoch, a všetky ostatné záujmy či želania vytesnili.
291 Bolo pre mňa čudné, akým spôsobom sa moja žena stavala k svojmu stavu:
považovala to
292 za niečo nesmierne dôležité, hlboké a zároveň sväté.
293 Ani na minútu
294 na to nezabúdala, ochraňovala budúce dieťa a nikdy sa samej seba nepýtala,
295 kto to bude, či ho vôbec potrebujeme, načo príde, či nám jeho príchod prinesie
šťastie alebo
296 smútok.

297 Jeho narodenie sa jej videlo ako východ
298 akéhosi jasného slnka, ktoré jej a aj môj život zaplní svetlom z druhej
299 podstatnejšej strany a všetkému v ňom pridá zmysel a radosť.
300 V tom čase som si
301 jasne uvedomoval, že dieťa sa ku mne blíži nezávisle od mojej vôle, že je
jedno, či si jeho príchod
302 želám, alebo nie, ono aj tak príde, že som ho nikdy
303 nepotreboval a nepotrebujem ho ani teraz (aspoň nie tak, ako slnko, ktoré bolo
potrebné vždy pre všetkých),
304 že ma nie je nič do budúceho človeka, že jeho život nemusí byť vôbec taký,
305 aký ja považujem za zaujímavý a dobrý a že ja mám svoj
306 vlastný veľký, slobodný a strhujúci život, ktorý som ešte nevyčerpal
307 a ktorý odo mňa nikto nemôže žiadať.
308 A čím viac som premýšľal o budúcnosti, tým
309 viac sa mi narodenie dieťaťa videlo nepotrebným a neželaným: zamotávalo
310 všetky moje životné plány, až nakoniec celé to tehotenstvo vo mne začalo
vyvolávať
311 zlý pocit, ako nejaká nepríjemná a ťažká životná okolnosť.
312 Raz mi žena povedala:
313 "Otec a matka sú otrokmi svojho dieťaťa!"
314 A šťastne sa usmiala.
315 Začudoval som sa, no nič som na to nepovedal.
316 Až doteraz som si myslel, že nemôžem nikomu patriť,
317 a považoval som to za správne.
318 Ale teraz som cítil, že to tak je a inak
319 to ani nemôže byť: budem otrokom a nemôžem nim byť, pretože
320 nie som zlý človek bez svedomia a pretože inštinkt bude silnejší ako ja a
321 vloží do mňa tú tupú, nezmyselnú, život ohraničujúcu lásku k svojmu
322 dieťaťu.
323 V ten moment som pocítil príliv bezmocného zúfalstva a pocitu
324 trpkosti a zlosti.
325 Videl som, že je to silnejšie ako ja, a znenávidel som budúcnosť, tou
326 neľútostnou a beznádejnou nenávisťou, akou náhodný otrok nenávidí svojho
327 pána.
328 Ale žena v tom otroctve videla pravé šťastie, akoby sa ako skutočný otrok už
narodila,
329 dokonca akoby nechápala, čo je to sloboda.
330 "Ako to možno vysvetliť", zamyslel som sa, "keď sa dokonca aj v Biblii
hovorí, že Boh dal
331 materstvo ako trest, ale ľudia z toho spravili radosť?.."
332 V.
333 Mal som dvoch kamarátov, obaja boli maliari, tak ako aj ja, boli to jednoduchí,
veselí a
334 živí ľudia, ktorých som mal veľmi rád.
335 Spočiatku sme sa len tak pohadzovali zo
336 strany na stranu a v našom živote bol celý nekonečne rôznorodý pôvab veselej

bohémy,
337 ktorý nebol ničím spútaný.
338 Teraz mi však bolo nepríjemné viesť taký štýl života, dokonca mi bolo
nepríjemné často a na dlhší čas
339 odchádzať z domu: žena by bola smutná a ja som ju nechcel trápiť,
340 pretože som ju ľúbil.
341 Aj keď je pravda, že ma ochotne púšťala robiť si štúdie, dokonca ma sama
342 posielala, no hnevalo ju to a trápila sa, bolo zrejmé, že ju sužovalo, keď som
odchádzal tam,
343 kde boli hry, ženy a aj napriek tomu, že mi to nikdy nepovedala,
344 mlčky ma to za hranie, hýrenie či nedbanlivosť preklínala.
345 Najhoršie zo všetkého
346 však bolo to, že mala pravdu: všetko to bolo hlúpe, ja sám som to vedel, no
bolo zvláštne a
347 zahanbujúce, že nie "ja" som sa rozhodol zmeniť svoj život, ale že sa za mňa
rozhodol
348 druhý človek.
349 V plenéri sa stratilo hlavne to, čo tvorilo jeho pôvab: predtým, keď som odišiel
350 z mesta a cítil som iba jedno, že mi je dobre v nekonečnom priestore
351 polí a želal som si iba jedno, odísť čo možno najďalej.
352 Ak som aj zišiel z
353 cesty, nocoval som v poli, bolo to ešte lepšie, ešte slobodnejšie a ešte
širšie.
354 Ale
355 teraz som si myslel, že nie je odo mňa pekné, nechávať ženu samú celý
356 deň.
357 "Prídeš na obed?"
358 - pýtala sa žena.
359 A ja som po celý ten čas neprestajne myslel len na to, že nesmiem zájsť
360 príliš ďaleko, dôkladne som si všímal cestu, ponáhlal sa na spiatočnej ceste a
361 úprimne som sa sužoval, keď sa moji kamaráti venovali skiciam a na nejaký
čas pritom zostali
362 niekde na ceste.
363 - A ty prečo nekreslíš?
364 - pýtali sa ma, zatiaľ čo si veselo naberali živé
365 farby.
366 - Len tak...nechce sa mi...
367 - falošne som sa usmieval, vstával, ľahol si, odišiel a
368 prišiel s trápením na duši, v obave, aby to nevytušili, pričom som mal pocit,
369 že sa už dovtípili.
370 Z nejakého dôvodu som sa hanbil.
371 Cítil som sa tak mučivo, ako sa môže cítiť zdravé a veselé zviera,
372 ktoré je vypustené na lúke s povrazom priviazaným na nohách.
373 Kamaráti to dlho nevedeli pochopiť, ale keď to pochopili, z
374 ohľaduplnosti sa ma snažili zbytočne nezdržiavať.
375 Bolo im z toho clivo a trápne, a preto

376 za krátky čas, za kratší, ako bolo možné čakať, znenávideli moju ženu, a začala
sa im vidieť
377 ako nepríjemná, Boh vie odkiaľ a prečo sa na nich valiaci prekážka.
378 Začali
379 chodiť bezo mňa, a aby som sa neurazil, tajili to predomnou, no ja som na to
prišiel a cítil som sa
380 trápne a ponížene.
381 Keď boli u mňa doma, cítili sa nepohodlne: rozumeli
382 iba maľbe, hovorili iba o nej, moja žena bola ďaleko vyspelejšia a
383 sčítanejšia ako oni a chcela sa s nimi o tom rozprávať, ale ich to vôbec
nezaujímalo.
384 Lúbil
385 som ju, a preto som vždy s nadšením reagoval na každú jej myšlienku, aj keď
386 ma v tej chvíli nezaujímala.
387 No mojim priateľom sa vôbec
388 nechcelo podriaďovať osobe, ktorá im bola cudzia a nepochopiteľná.
389 Ak by
390 nebolo mňa, boli by k sebe úplne ľahostajní, ale ja som ich násilím
391 zblížoval, no oni začali ťažko znášať prítomnosť toho druhého, bolo mi
392 ťažko a zle v tej dusnej atmosfére.
393 Z lásky k žene som sa na nich začal
394 hnevať; domnieval som sa, že oni nesmú, hoci len z ohľaduplnosti, byť takými,
akými
395 naozaj sú, ale maj byť takými, akí sa páčia žene.
396 Postupne ku mne prestali chodiť
397 a vtedy nastal konflikt.
398 Bolo to pre mňa náročné; no v
399 tom, čo sa stalo, hoci proti mojej vôli a želaniu, bolo niečo obzvlášť
400 ťažké a ponížujúce a urážlivé.
401 Mal som pocit, že som sa voči
402 žene veľmi obetoval, ale ona si naopak myslela, že mi preukázala akúsi službu,
tým, že mi otvorila
403 oči, akými prázdny a bezvýznamnými ľuďmi boli moji kamaráti, o čom som
ja
404 sám skutočne nevedel.
405 Nerozumeli sme jeden druhému: ona hľadala v ľuďoch jedno a ja
406 druhé, a tak sa začal u mňa prejavovať akýsi hnev voči žene, hoci ona sama
407 nemohla za to, že moje názory sa nestotožňovali s tými jej.
408 VI
409 Raz v podvečer sme so ženou odišli na miesto, kde sme v lete
chodievali oddychovať,
410 Vystúpili sme
411 na opustenej železničnej stanici, kde vedľa seba spali sediaci a vysilene
chodili
412 sklesnutí výhybkári; mlčky, drziac sa za ruky, sme prešli asi polversty po
násype a horko-ťažko

413 sme zišli po klzkej suchej tráve k háju.
414 Vošli sme do neho so zvláštnym
415 pocitom smútku a rozpačitého očakávania.
416 Tráva síce už zvädla, no bola husto posiatá vrstvou opadaného lístia, ktoré
417 mäkko a tíško šušťalo.
418 Brezy boli už do polovice
419 opadané, a to vyvolávalo dojem, akoby sa roztvorili a poredli; všetko navôkol
 pôsobilo pusto a hore presvitalo
420 prázdne, studené nebo.
421 Sadli sme si na násyp a pozerali
422 ticho a nečujne na žlté listy, ktoré sa krútili pomedzi brezami, dlho sme
 neprehovorili
423 a bez jediného pohybu sme sa mlčky pobožkali.
424 Bolo cítiť zvädnuté lístie, kde tu slabo
425 praskali suché konáre a kdesi ďaleko, skl'učujúco a ťahavo, kričal parný
 rušeň.
426 Opäť sme sa
427 pobožkali, zostali sme pokojne sedieť, smutne sme sa usmievali jeden na
 druhého a pobožkali sa
428 ešte raz.
429 Všetko naokolo odrazu stíchlo, padajúce lístie sa tíško
430 krútilo vo vzduchu a tichúčko dopadalo na zem, stmievalo sa,
431 akoby nečujne, nenápadne, no rýchlo padal priezračný, tlmený tieň.
432 Začínalo byť
433 chladno a nepohodlne.
434 Začalo poprchať.
435 "Pod'me radšej domov", povedala žena.
436 "Všade dobre, doma najlepšie",
437 poznamenala s jemným humorom.
438 Vrátili sme sa bez toho, aby sme sa otočili, no bolo nám ťažko na duši, priam
 sa nám chcelo plakať za
439 niečím už pochovaným.
440 Doma svietila lampa a bol prichystaný samovar.
441 Keď sme už sedeli pri samovare, začal som úplne
442 nečakane, dokonca mňa samého to prekvapilo, zlostne a surovo hovoriť,
 pričom som si tú zlosť podvedome vychutnával tak,
443 ako si človek vychutnáva pomstu. Chytil som sa akejsi hlúposti,
444 na ktorú som zabudol už polke rozhovoru:
445 "...Nemôžu byť dvaja ľudia
446 jedným telom, to nie je možné...
447 Láska prichádza a odchádza, ako všetko
448 iba túžba po živote nemá konca."
449 "A to, že sa im spolu narodí dieťa, to ešte
450 nič neznamená..."
451 "Akože nič?"
452 - urazene a rozčúlene vykrikla žena.

453 "Tak..."
454 "Veď oni nerodia spoločne, oni spolu iba počnú, ale to nie je
455 to isté...
456 Žena rodí, žena kŕmi a vychováva zase len žena...
457 Muži dokonca ani
458 vychovávať nevedia, ľudstvo sa skazilo, zhrublo, stalo sa drzým
459 surovým, hlavne preto, že po dlhé stáročia muži vychovávali deti..."
460 Žena na mňa hľadela s vystrašenými očami, ako keby som hovoril niečo
461 zlé a hanebné.
462 Predovšetkým preto, že vtedy som ešte sám nevedel, či hovorím
463 niečo zlé alebo dobré, ten pohľad vo mne ešte viac rozvíril pocit
464 zlostného vzdoru.
465 "Muž a žena sa stretávajú iba pre rozkoš a nie preto,
466 aby plodili deti", prenikavo som kričal a mal som strašnú potrebu hodiť niečo
467 o zem, doslova som trpel, pretože som túto potrebu nevedel uspokojiť, "a ty to
468 vieš, aj ja to viem a všetci
469 to vedia."
469 Nikto sa neodváži popierať, že keď sa muž miluje so ženou, rozmýšľa
470 iba o nej a žela si iba ju..."
471 "To je pravda!..."
472 "A muž nie je na vine,
473 že žena je stvorená tak a nie inak...
474 Takže nemá cenu sa k žene priblížiť!
475 Aj ty mi choď z cesty!"
476 - ticho a zlostne som odvrkol, pričom som si to vychutnával, kriviac pritom
477 pery.
477 Žena zbledla a sklopila zrak.
478 "Najsilnejší inštinkt u žien je ten materinský a..."
479 "A čo otcovský inštinkt?"
480 - spýtala sa žena
481 "Aký inštinkt?"
482 - hrubo som odvrkol.
483 "Taký inštinkt neexistuje..."
484 "Máš ho!..."
485 "A nikde... ho niet v tej plnej, rozhodujúcej podobe, ako u ženy..."
486 Nikde nie je, ani ja ho nemám..."
487 "Nie, je... ale ty si duševný mrzák!"
488 - ticho a nahnevane vyslovila žena
489 "No a, nech..."
490 Kto to dokáže?..."
491 "A vôbec, nie v tom je problém..."
492 "Dokonca zvieratá ho majú", rozpačito hovorila žena a rukami pritom robila
493 taký
493 pohyb, akoby sa chytala niečoho klzkého a tvrdého.
494 "Hlúposti!"
495 - zakričal som.

496 "To sa nedá vydržať...
497 Vrabčeka, holúbkovia,
498 vlčica s detičkami!...
499 Nádherné, čo!..."
500 "A čo nás je tam po tej
501 zberbe?
502 Keď človek spraví niečo, od čoho už nič horšie neexistuje, povedia, že je to
503 zverstvo.
504 No keď je potrebné vyvolať v človeku ľútosť, prídu na scénu zvieratá...
505 Ha!
506 Mňa
507 neoklamete!"
508 - povedal som so zlosnou radosťou.
509 "Kde je napísané, že sa mám
510 riadiť rôznou zberbou, ako sú vrabce, sýkorky...a im podobní!...
511 A taký
512 vrabec...
513 On iba samičku živí, ale posad' ho na vajcia...
514 za nič na svete si na vajcia nesadne, ani keby ho sám čert dral!..."
515 "Tak aspoň že samičku živí..."
516 zvláštnym, smutným hlasom povedala žena.
517 "No, ale ja nehovorím o tom..."
518 - s hnevom som dodal.
519 "Živí... ja budem tiež živiť,
520 o tom sa ani nemusíme baviť..."
521 To je dostatočne spravodlivé, jednoduché a dobré, to sa
522 už len zo súcitu patrí...
523 Ale aby som obetoval celý svoj život,
524 celé svoje "ja" pre niekoho iného, či už ženu alebo dieťa...
525 A vôbec,
526 prečo vlastne?..
527 Kvôli čomu?"
528 Ak si sa ty narodila otrokyňou, tým horšie pre teba...
529 Ale
530 ja nechcem!..."
531 "Čo tým celým chceš povedať?"
532 - náhle sa opýtala žena a ticho
533 sa rozplakala.
534 V tom momente som stíchol, ostalo mi jej ľúto a hanbil som sa za to,čo som
535 povedal.
536 Ale keď som ju začal utešovať a ona stále plakala a odt'ahovala ma
537 s nahnevaným a surovým výrazom, cítil som sa nepríjemne a dotknuto.
538 "Veď som nepovedal, že ju neľúbim, a potom, čo ju do toho,
539 čo cítim k dieťaťu...
540 Čo odo mňa vlastne chce?
541 To, čo ja neviem,

542 aby som sa pretvaroval?..
543 Nemôžem jej predsa podriaďovať aj svoje myšlienky..."
544 A vtedy mi prvý krát napadlo, že všetci ľudia, nie iba ona,
545 chcú podriaďovať moje myšlienky tým svojim, prinútiť ma veriť a
546 cítiť, tak ako veria a cítia oni.
547 Prepadla ma z toho taká zlosť,
548 že som mal chuť zakričať, zbiť ženu alebo do nej hodiť niečo ťažké
549 a ujsť niekam na kraj sveta, preč od všetkých, od všetkého, čo
550 vymysleli, a spôsobili pritom niečo zlé, no sami to považovali za dobré a nútia
551 ma to tiež tak vidieť.
552 V noci ma vydesilo niečo hrozné, niečo, čo bolo silnejšie a väčšie ako ja, a
553 pozerajúc do
554 tmy s široko otvorenými, bezodnými očami, som sa začal hanbiť za svoju
555 krutosť.
556 A zdalo sa mi, že nikdy predtým som nebol taký krutý, ale stal som sa takým
557 iba pre "celý ten" zbytočný zmätok, pre tú ťažkú reťaz, ktorú som si zavesil na
558 svoj
559 život, a teda, nie ja môžem za svoju bezcitnosť, ale to, čo
560 ju spôsobilo.
561 VII
562 O mesiac som musel na dlhšie odísť do druhého mesta, no žena
563 ostala.
564 Keď som si šiel po vynesení kufor, po tvári mi stekali veľké
565 slzy, jedna po druhej.
566 Myšlienka, že ju dlho neuvidím, bola pre mňa smutná
567 a ťažila ma.
568 No, viac som sa k nej už nevrátil.
569 Hneď ako som prišiel som do druhého mesta, som sa ubytoval vo veľkom a
570 hlučnom hoteli, išiel som
571 do divadla, trávil som čas u známych a u jedného z nich som pil celú
572 noc.
573 Bolo mi ešte
574 smutno za manželkou, ale napriek tomu najpríjemnejšie na tej opere, ktorú som
575 počul, na
576 ľuďoch, ktorých som videl, na piesňach, na víne, na cestovaní po železnici
577 bolo to, že som bol sám, že operu som mohol, ale aj nemusel počúvať, podľa
578 toho **interpunkce** ako sa mi chcelo, že ľudí som mohol hľadať hlavne takých,
579 ktorí boli pre mňa príjemní, vína som mohol piť toľko, koľko som
580 chcel, nerozmýšľajúc pri tom nad tým, čo si o tom myslí druhý človek.
581 Všade, v divadle, na ulici, na návšteve som s doširoka otvorenými očami
582 pozeral po všetkých ženách, a pripadalo mi to, ako keby som ich videl prvý
583 krát, **že jako kdyby?**
584 sa predo mnou opäť otvoril bohatý, omnoho zaujímavejší svet, ktorý
585 pred mnou svojou prítomnosťou **dávno?** zakrývala moja žena.
586 Flám u známeho bol hlučný a fajn, taký flám zdravých, silných a
587
588 zdalo sa, že aj slobodných ľudí.

579 Bolo tam tak veľa slobody, zábavy, veľkoleposti a
580 hlasného udatného spevu, až začalo byť dusno a tesno, nie len v izbe,
581 ktorá bola od fajčenia naplnená sivým dymom a ťažkým zhoreným?
vzduchom, ale dokonca akoby aj na celom
582 svete.
583 Jeden z hostí silným a krásne veselým hlasom zaspieval:
584 V mi-nulosti žili de-dovia
585 Ve-selší veseleji?od svojich vnúcat!
586 Pán domu, potácajúc sa, podišiel ku mne a blízko nakláňajúc svoju vychudnutú
587 tvár, mi opitým a smutným hlasom povedal:
588 "No vieš, my si tu všetci myslíme, že kresťanstvo, kultúra,
589 humánnosť sú dobré tam... všetko... ale veď to je smrť!
590 Práve vtedy to bol skutočný život,
591 keď sa človek túlal po lese, na poli po kolená v tráve, bál sa, bil sa,
592 zabíjal, bral a sám zomieral... bola akcia, sila, život a teraz...
593 Nudne,
594 braček, sucho... ospalo... ide smrť."
595 Mávol rukou a interpunkce jemne sa usmievajúc, povedal:
596 "Ostatne, som opitý... triezvy by som porozmýšľal, skôr ako to
597 povedal..."
598 "Klameš!..."
599 Všetci sme zbabelci, braček, tak je to!..."
600 "Áno..."
601 Vonku bola biela, hebká zima, mráz prenikavo vŕzgal pod nohami,
602 a obloha bola, ako vždy cez mrznúcu zimu, zvláštne nekonečne čistá,
bledomodrá a
603 hviezdna.
604 Pozeral som na vzdialený bledý krúžok mesiaca, okolo ktorého
605 rýchlo behali oblaky interpunkce a mal som chuť na niečo silné, pokojné
606 plné a veselé.
607 Okolo prešla žena, ktorá išla náhlivo, no ľahko vŕzgajúc robila malými nohami
drobné
608 kroky a zozadu som videl tenkú siluetu mäkkého okrúhleho pása, sklonených
ramien a
609 veľký čierny klobúk nad šijou, ktorá sa belela spod vlasov pri zátylku.
610 Išiel som za ňou, dlho som šiel a po celý čas som pozeral na mäkký vlniaci sa
driek a
611 zátylok, ktorý sa mihotal v tme.
612 Bolo na tom čosi príjemné a zvláštne.
613 Jasne som
614 cítil, že to je to hlavné, čo najviac zo všetkého potrebujem nie len ja, ale aj
všetko živé.
615 Nemal som žiadne myšlienky, žiadne slová, iba jednu sladkú, nepokojne
vyčerpávajúcu
616 túžbu žiť.
617 Žena sa s ľahkosťou rýchlo schovala za dverami veľkého, čierneho domu a

618 ja som išiel domov, hľadiac na nekonečný priestor, ktorý presvecoval bledý,
tichý mesiac.
619 Stál na vrchu, priamo predomnou a jeho svetlo ma celého naplňalo a
620 zdalo sa, že v mojej duši je rovnako jasno ako všade naokolo v širokom
621 svete.
622 A keď som prišiel domov, v posteli som sa tak natiahol, až celá posteľ
zapraskala
623 a odrazu som jasne a uvážene uvidel, že sa nemám prečo vrátiť k manželke,
624 že to, čo ona cíti, že ju "treba" ľúbiť a ľutovať, že sa musí
625 starať sa o dieťa, ktoré príde hlavne preto, že je to povinnosť, sa ma absolútne
626 netýka a nemá žiadnu spojitosť
627 s tou horlivou, zvedavou túžbou po živote, ktorá je prekrásna, že
628 silnejší odo mňa, som len ja sám.
629 A koľko krát som sa zo zbabelej ľútosti snažil **ne**spomenúť si na milovanú
ženu,
630 drahú, dôležitú, koľko krát som sa snažil **ne**rozľútiť sa, bolo mi stále
smutnejšie a
631 znižujúco, keď som na ňu spomínal, aká bola **interpunkce** keď sa už
stala mojou manželkou.
632 Ale bolo horúce
633 a príjemné spomínať na všetky naše stretnutia, kedy medzi nami nebolo nič,
okrem
634 náhodnej a slobodnej vášne.
635 Tú noc, a už nikdy potom, sa mi snívalo, že s ňou ležím na
636 vlhkej, zohriatej tráve a objímam mäkké, poddajné telo, pozerám v zvláštne
637 iskriace oči a široký, plný a guľatý mesiac prišiel naozaj
638 blízučko a tu teraz cez tenučké čierne konáre, vyrezané na ňom,
639 nehybne a tajomne, zblízka hľadí na nás.
640 Hľadí, mlčí a
641 len mlčí.
642 Vo všetkom bolo silná, nepokojná a nekonečne plná rozkoš a
643 zdalo sa, že už niet viac času.
644 A potom všetko zmizlo, prišli akýsi
645 ľudia, bolo dusno a smutno za niečím.
646 **VIII**
647 Po tomto som videl manželku iba dva krát.
648 Prvý raz, keď prišla za mnou, zastavila sa u nejakých
649 známych a prišla ku mne.
650 V tom čase bola tesne po pôrode, takže bola ešte chudá a bledá s
651 veľkými kruhmi pod očami, ktoré hľadeli rozpačito a vystrašene,
652 Bolo mi
653 jej ľúto, mal som chuť ju poláskat' a objat', cítil som k nej čosi
654 živočíšne, no zároveň nežné.
655 Stáli sme pod tmavými klenbami a neviem, čo som jej hovoril.
656 Bolo to niečo veľmi zmätené, čo vôbec nevyjadrovalo to, čo som cítil a chcel
657 povedať.

658 Nakoniec sa spýtala so zvláštnym trasúcim sa hlasom:
659 "Takže
660 určite **konec??..**"
661 Mlčal som a ona sa otočila, postavila sa na kolená pred akúsi kaďu a
662 zo všetkých síl si zahryzla do ruky.
663 Z lásky aj ľúlosti mi to trhalo srdce; vedel som, že mi vôbec nie je ľúto
664 toho, že stráca manžela, no tak isto som vedel, že ak ju objímam **interpunkce**
alebo poviem
665 hoci len jedno láskavé slovo, tak sa nič nenapraví a ničomu to nepomôže, ale
666 spraví to opäť všetko takým nudným, komplikovaným a dusným ako predtým.
667 Potom som ju nevidel tri roky, avšak posielal som jej peniaze na dieťa bez toho
interpunkce aby som jej písal nejaké
668 listy.
669 Nerobil som to z ľúlosti, či preto, že sa to má, ale preto,
670 že sa mi to zdalo spravodlivé **interpunkce** a keď som to robil, cítil som sa
671 úplne pokojne.
672 V zime som sa musel na nejaký čas usadiť v tom meste, kde žila aj ona.
673 Keď vlak
674 prišiel na zastávku, čelom som sa pritisol k chladnému sklu a ďaleko dolu pod
násypom som uvidel nekonečné pole, ktoré
675 bolo pokryté bielym, rovným, smutným snehom
676 a pritisnutý k bielemu násypu **skelet siluetu?** známeho hája, ktorý sa sklúčene
ako
677 príznak chvel v bielej hmle.
678 Odrazu sa mi zachcelo uvidieť ženu, **a preto tak, že** som priamo zo stanice išiel
k
679 nej.
680 Žena nebola doma, tak som ju dlho čakal v puste, málo ženskej izby
681 s úzkou železnou posteľou.
682 Na stole bola fotka študenta, ktorého som nepoznal, no mal
683 krásnu a neskutočne smelú, no obyčajnú tvár, pod fotkou som
684 našiel zbierku básní, ktorá bola podpísaná, pre mňa neznámym menom.
685 V mojom vnútri bolo radostné, trochu rozpačité očakávanie a živý záujem
686 k tomu, čo a ako musí prebehnúť.
687 Prišla sama, ešte v kožuchu a klobúku podišla priamo ku mne.
688 Jej tvár
689 sa krásne a sviežo červenala od mrazu, a voňala tak sviežo, chladne a zároveň
po
690 už vyprchanom parfume.
691 Bolo vidieť, že ona, tak ako aj ja, nevie čo robiť a
692 kdesi vo vnútri má zo mňa strach.
693 "Dobrý deň" - povedal som s falošne ľahkým hlasom a podal som jej ruku.
694 Na minútu sa zamyslela, no napriek tomu mi podala tú svoju; mäkkú, známu,
695 s dlhými tenkými prstami.
696 "Čo si želáte?"
697 spýtala sa a jej pery sa zachveli a klesli.

698 "Nič", odvetil som a zrazu som pocítil, že na tom všetkom nie je nič
699 tragické, že to všetko je prosté a zaujímavé, a tiež dobré, hoci sa to môže zdať
700 zložitým a neprijemným.
701 Opäť sa zamyslela a v tmavých očiach **zanechávajúcích na mne pohľad**, **ktoré**
se na mně zastavily, bolo vidieť
702 hmlistú myšlienku.
703 Potom zatriasla hlavou, zložila si klobúk a kožuch, ktoré odhodila
704 na posteľ **interpunkce** a vyrovnane sa postavila asi dva kroky odo mňa.
705 "No, a ako žijete?"
706 - usmial som sa.
707 "Dobre" - stručne odvetila a výraz jej tváre sa pri vyjadrení **smutnej**
708 myšlienky a **zaostrenej** otázky nezmenil.
709 Mlčky som sa usmieval.
710 Bol som veľmi rád, že ju vidím, že počujem známy hlas, ktorý
711 mi bol niekedy taký milý.
712 A bolo mi neprijemne a zvláštne, že nerozumie tomu,
713 čomu rozumiem ja **interpunkce** a nehrá sa na takú prostú a veselo pokojnú.
714 "Kto je to?"
715 -spýtal som sa a zdvihol som fotku zo stola.
716 Žena ostala ticho.
717 "Môj milenec" - surovo a pomstychtivo potom odvetila a v očiach, ktoré sa
okamžite rozhoreli a
718 stvrdli práve v okamihu, kedy to povedala, som si všimol,
719 že ma už nenávidela a mstila sa mi.
720 "Naozaj?"
721 - spýtal som sa.
722 "Áno" - so surovou a pomstychtivou radosťou zopakovala, bez toho aby sa
pohla, či
723 zmenila pózu.
724 "No a čo, ste šťastná?"
725 "Áno, veľmi šťastná" - predrala pomedzi zuby.
726 "No, chvalabohu" - povedal som.
727 Ja som bol v podstate celkom rád a neželal som jej nič iné, ako šťastie.
728 No ona odrazu celá očervenela a zo všetkých síl zaťala zuby.
729 **Bolo jej**
730 **smutno** **Zabolelo?** a mrzelo ju, že som pokojný.
731 "Tak vidíte" - povedal som, "Ak by sme sa my dvaja rozišli vtedy skôr...
732 po tom **interpunkce** čo sa stalo v háji, teraz by sme sa stretli, ako starí známi...
pretože, prečo by
733 sme mali nenávidieť jeden druhého?
734 **Nie přece ne?** pre tú rozkoš, ktorú
735 sme si dopriali?...
736 Ale práve preto, že máme spolu dieťa, ma
737 nenávidíte... a je to hlúpe a smutné!"
738 "Myslíte?"
739 - spýtala sa so zlostnou a rozpačitou iróniou a položila si

740 ruky na hrud', zatínajúc prsty.
741 "Ešte aby som si to nemyslel!..
742 Koľko môže byť v jednom človeku
743 zlosti a hlúposti!..
744 Ved', Vy ma už teraz neľúbite?"
745 "Samozrejme."
746 Zvláštne bolo, že jej tvár ostala taká nehybná, zlá a
747 pomstychtivá.
748 "Prečo ma teraz tak nenávidíte?"
749 Ona zrazu bezmocne spustila ruky, odstúpila, sadla si na posteľ a rozplakala
sa.
750 A odrazu bola malinkou a biednou.
751 "Ja... som si vtedy hlavu búchala o stenu..."
752 - prehovorila.
753 Vstal som a podišiel k nej s naliehavým želaním pritisnúť si ju a objat'...
754 "Ale keby som vtedy ostal?..."
755 Čo, prešiel by rok, dva, desať... ved'
756 by sme omrzeli jeden druhého... a ak by sme aj neomrzeli, tak to len preto, že
by sme sa upokojili...
757 premenili by sme sa na nudný, monotónny manželský pár... a celý život by sa
758 skončil."
759 Hovoril som a držal ju pritom za ruky.
760 Pozerala na mňa s pokorou cez
761 popletené vlasy a slzy, ktoré tiekli po začervenených a opúchajúcich lícach.
762 "A potom, teraz niekoho ľúbite... opäť prežívate všetko to, čo
763 sme spolu prežili aj my, spomínate?..."
764 A ja tiež...
765 Teraz máme pred sebou, práve
766 toľko života, koľko sily a mladosti.
767 Nezabíjame a neskracujeme
768 život.
769 Ale ak by som vtedy ostal, všetko by sa upriamilo len na výchovu detí a na
770 čakanie smrti...
771 Osobný život by bol zavŕšený, ukončený, ale Vy si neviete
772 predstaviť, aké je to hrozné!..
773 To je smrť, hnutie zaživa!..
774 Bolo by to
775 strašné, nudné, mŕtve....
776 A pritom navzdory tomu by sme boli ešte mladí, silní
777 a chceli by sme žiť, šialene by sme to chceli.
778 My, tak ako všetci ľudia, sme sa narodili za rôznych
779 okolností, žili sme rôzne, boli sme a aj sme úplne odlišné bytosti s odlišnou
780 dušou, mali sme dva odlišné životy, ktoré nebolo možné uviesť na spoločného
781 menovateľa, bez toho aby sa to načisto pokazilo."
782 "Ale..."
783 -začala, ale nedokončila.

784 Mlčal som a cítil som sa dobre pre to, čo som povedal.
785 Žena sa zamyslela,
786 upierajúc čierne oči, ešte stále ligotajúce sa od slz, do rohu.
787 "No čo... môže byť, že máte pravdu..."
788 - odrazu povedala a ťažko
789 vzdychla, potom sa nečakane, nesmelo pozrela na mňa a usmiala sa.
790 "Môže
791 byť, k lepšiemu... teraz, ale..."
792 - opäť nedokončila.
793 Potom vstala a dlho si upravovala vlasy, **no** a ja som čakal.
794 "A deti?"
795 -spýtala sa, bez toho, aby sa otočila.
796 "A čo deti...?"
797 -pokojne a vážne som namietol.
798 "Oni sú vždy
799 šťastnejšie s matkou, ako s otcom..."
800 - A v konečnom dôsledku potrebujú otca?
801 - Načo?"
802 - začudoval som sa.
803 "Pýta sa ten môj niekedy na mňa?"
804 "Teraz samozrejme, že nie..."
805 "A ani sa pýtať nebude, ak sa v ňom nebudú vyvolávať nezmyselné a hlúpe
806 myšlienky, že je to hanba nemať pri seba otca.
807 Keď vyrastie a bude si želať
808 stretnúť ma... hoci aj len zo zvedavosti, prosím... **môžeme byť** možná, budeme
809 priatelia!"
810 "Materiálne podmienky?"
811 - opäť sa ticho spýtala žena.
812 "Čo k tomu treba povedať!..
813 Inak by to bolo pre ženu príliš ťažké..."
814 "A
815 ľúbiť?.."
816 "Pochopte, že láska prichádza bez nášho vedomia, nie podľa nejakých
zákonov...
817 Ved' to je najbanálnejšia pravda, ktorú treba každú minútu všetkým
818 pripomínať..."
819 Zvláštne..."
820 "Dáte si čaj?"
821 - otáčajúc sa, sa odrazu spýtala.
822 Zasmial som sa.
823 "Dám!"
824 Aj ona sa zasmiala, a zrazu mi bola takou blízkou, prostou, dobrou, milou.
825 "Ale veď mne bolo teraz s vami tak strašne veselo" - povedala,
826 "a nakoniec... čo... teda čo také nenapraviteľné sa vlastne stalo?
827 Ako choroba, tak...
828 Aj od Vás sú lepší, sú!

829 A vôbec, život je dobrý...
830 Je to tak,
831 iba... ja sa na to neviem pozerat' s takou ľahkosťou, ako vy!"
832 "Škoda" povedal som
833 "Áno, škoda" mykla hlavou a ťažko si vzdychla.
834 Za dve hodiny, keď som odišiel a normálne a priateľsky sa s ňou rozlúčil,
835 som sa vo dverách zrazil s vysokým, krásnym študentom, ktorého som teraz
836 už poznal.
837 Uhol sa, ľahostajne na mňa pozrel a prešiel.
838 Na sekundu,
839 niekde v hĺbke mňa sa pohol hlúpy, jedovatý, akýsi hnilobný
840 a pre mňa samého falošný pocit, no hneď aj prešiel.
841 Zachcelo sa mi
842 povedat' mu niečo svieže, veselé, buchnúť ho po pleci, usmiať sa.
843 Ostal som
844 šťastný a spokojný.
845 "Žiarlivosť, samoľúbosť..."
846 - pomyslel som si, odchádzajúc.
847 "Všetci sa na nich smejú, ale
848 je ťažké sa nad nimi povzniesť... také ťažké, že veriac, celým srdcom veriac,
849 že tento strašný pocit, ku ktorému sa tak ťažko priznáva, v nás nie je.
850 Kráčal som po prázdnych, dlhých uliciach, ktoré boli obliate chladným
belasým striebrom
851 mesačného svitu, popretŕhaným výraznými čiernymi tieňmi domov, stromov a
852 telegrafických stĺpov a cítil som sa tak ľahko, úplne zo mňa opadla
853 akási obrovská naliehavá ťažoba.
854 Bol som rád za ženu, za seba, za
855 hocijakého človeka, ktorý môže žiť slobodne, smelo a veselo.
856 Zdvihol som oči k nebu a predou mnou sa objavil obrovský svet, nekonečný
857 bezodný priestor, zaliaty miliardou žiarivých hviezd a záplavou radostného,
858 živého a nekonečného svetla.